

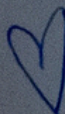
Interaktivní hra do výuky

DÍKY ŽE MŮŽEM

Možnost
osobnost

směrem utě
chci. Možno
jistou být
že když
nikdo se z

Šanci žít život
naplno a možno
seberealizace.
Šanci na to, a
mohl být kým chce

KUP SI FIRMU ZA KUPON

návod pro učitele

Interaktivní výuková hra **Kup si firmu za kupon** přenese studenty do atmosféry počátku 90. let, kdy se v České republice odehrávala kuponová privatizace, jeden z největších ekonomických experimentů v našich dějinách. Žáci si na vlastní kůži vyzkouší, jaké to bylo rozhodovat o investicích, nakupovat akcie firem či svěřovat kupony investičním fondům a sledovat, jak jejich volby dopadají.

CÍL HRY

Žáci na vlastní kůži pochopí princip kuponové privatizace, která probíhala v České republice na počátku 90. let.

Po hře by měli rozumět tomu, že:

- každý občan měl **omezený počet investičních kuponů**,
- mohl je investovat do **různých firem nebo fondů**,
- hodnota firem se lišila a investice nebyly bez rizika,
- vznikly také **investiční fondy**, které lákaly lidi na rychlý zisk,
- privatizace měla **široké ekonomické i společenské důsledky**.

CÍLOVÁ SKUPINA

Doporučený věk: 15–19 let

Skupina: 10–30 žáků (ideálně po skupinkách 3–5 osob)

Časová dotace: 45–60 minut

POMŮCKY A PŘÍPRAVA

1. KUPONY

—→ Každý žák (nebo tým) dostane kupóny v hodnotě **1000 bodů**

TIP

Hru doporučujeme hrát ve skupinách po 3–5 žácích. Každá skupina dostane 100 kuponů a rozhoduje společně o investicích.

Můžete:

- vytisknout námi vytvořené kupony,
- nebo si se třídou kupony vyrobit.

2. KARTY FIREM

Každá karta obsahuje:

- **Název firmy**
- **Cena v kuponových bodech (např. 100, 300, 700, apod.)**
- **Riziko** (např. pravděpodobnost krachu při hodu kostkou)
- **Potenciální výnos**

Ukázkové firmy:

Název firmy	Cena	Riziko*	Výnos při zisku
Česká plynárenská	300	1–2 = krach	+50 bodů
Sklo Bohemia	200	1–3 = krach	+70 bodů
Mototechna	200	1–2 = stagnace	+40 bodů
Kovomont	100	1 = krach	+20 bodů

(Čísla jsou orientační – učitel může upravit podle úrovně skupiny.)

***VYSVĚTLIVKA:** při hodu kostkou 1 až 2 firma zkrachuje

VĚDĚLI JSTE, ŽE?

Na počátku 90. let vznikly investiční fondy, například **Harvardské investiční fondy** nebo **První privatizační fond (PPF)**, do nichž mohli lidé vložit své kupony. Tyto fondy za ně investovaly do podniků, což mnohé lákalo, protože se o jejich správu starali „odborníci“, kteří měli trhu údajně lépe rozumět. Výhodou tedy byla jednoduchost – nemuseli jste sami vybírat firmy. Velkým rizikem však bylo **tunelování**, tedy nelegální vyvádění majetku z firem, kvůli kterému mnozí investoři o své úspory nakonec přišli.

4. KOSTKA

- Stačí běžná hrací kostka (1–6)
- Pokud není, lze použít náhodný generátor čísel (např. online).

PRŮBĚH HRY KROK ZA KROKEM

1. ÚVOD

Učitel stručně vysvětlí historické pozadí:

- Po roce 1989 se v Československu začal měnit majetkový systém – od státem řízeného hospodářství k tržní ekonomice.
- Stát vlastnil většinu podniků.
- Lidé dostali **investiční kupony**, za které mohli „koupit“ podíly ve firmách.
- Cílem bylo „spravedlivě rozdělit“ státní majetek – ale výsledek byl často jiný.

TIP

Zeptejte se žáků, co by udělali, kdyby dostali 100 kuponů – kam by investovali a proč?

2. INVESTIČNÍ FÁZE 10–15 minut

- Každý hráč/tým dostane kupóny v hodnotě **1000 bodů**.
- Vybere si **3–5 firem nebo fond**, do kterých investuje.
- Zapiše si, kolik kuponů kam vložil.

TIP

Nechte žáky strategicky přemýšlet – budou riskovat (Sklo Bohemia), nebo hrát na jistotu (Česká plynárenská)?

3. PRIVATIZAČNÍ KOLO 10–15 minut

- Učitel hází kostkou a na tabuli zapisuje jak jednotlivé firmy dopadly
- Každá firma „ukáže“, jak dopadla:
 - **1–2 = krach** (investice ztracena)
 - **3–4 = stagnace** (žádný zisk)
 - **5–6 = zisk** (hráč získá uvedený výnos v penězích)
- U fondů se také hází kostkou – podle výsledku buď zisk, nebo ztráta.

4. ZÁVĚREČNÉ SČÍTÁNÍ 5 minut

- Žáci sečtou, kolik mají po kolech peněz.
- Hráč (nebo tým) s největším majetkem vyhrává.

5. REFLEXE A DISKUSE 10–15 minut

V kruhu nebo skupinově prodiskutujte:

1. Kdo vyhrál – a proč?
2. Jaké strategie se vyplatily?
3. Jaké to bylo investovat bez jistoty?
4. Kdo by dnes investoval do fondů – proč ano/ne?
5. Co se můžeme naučit z tehdejší privatizace?

TIP PRO UČITELE

Závěr může plynule přejít do debaty o důvěře v instituce, finanční gramotnosti, nebo o rozdílech mezi spravedlností a úspěchem v tržní ekonomice.

SLOVNÍČEK POJMŮ

Pojem	Vysvětlení
Kuponová privatizace	Proces převodu státního majetku do soukromých rukou, kde lidé investovali pomocí kuponů.
Kupon	„Vstupenka“ – každý občan mohl své kupony investovat do podniků.
Investiční fond	Organizace, která shromažďovala kupony od lidí a investovala za ně (pocit expertnosti).
Tunelování	Nelegální vyvádění majetku z firem nebo fondů (velký problém 90. let).
Zisk / ztráta	Výsledek investice – mohu vydělat, nebo o vše přijít.
Riziko	Možnost, že se investice nevyplatí

ROZŠÍŘUJÍCÍ AKTIVITY

- Nechte žáky vymyslet vlastní firmy a určit jejich rizikovost.
- Porovnejte kuponovou privatizaci s dnešními formami investování (akcie, kryptoměny, fondy).
- Vytvořte „miniprojekt“: Jak by vypadala spravedlivá privatizace dnes?

DISKUSNÍ OTÁZKY PO HŘE

1. Jak jste se rozhodovali, kam investovat?
2. Měli jste dost informací?
3. Kdo vydělal nejvíc – a proč?
4. Co se stalo těm, kteří „vsadili vše“ na jeden podnik?
5. Jak se liší tehdejší investování od dnešního?

BONUSOVÉ VARIANTY

- **Politické události:** učitel může občas vytáhnout kartu události – např.
- „Ekonomická recese – všechny firmy ztrácí 20 % hodnoty“
 - „Zahraniční investor přichází – Škoda Auto +50 %“
 - „Fond ztratil důvěru – všechny fondy -50 %“
- **Týmová hra:** žáci se spojí do „fondů“, kde se musí dohodnout, jak investují společné kupony.